

LANDSKRONA
STAD

Beslutas av: Kommunstyrelsen

Datum: 2025-10-16

Dokumentet gäller för: Landskrona stad

Dokumentansvarig: Stadsledningsförvaltningen, avdelningen
för samhällsskydd och trygghet

Revideras: Vid behov

Diarienummer: 2025/633

Mot välfärdsbrott

Riktlinje

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte	3
Definitioner och begrepp	3
Riskutsatta verksamheter.....	5
Ansvar och tillämpning av riktlinjen	5
Verksamheternas ansvar	5
Nämndernas ansvar.....	6
Bilaga 1 Begreppskarta välfärdsbrott.....	7

Inledning

Välfärdsbrott har stor påverkan på samhället och innebär ett angrepp mot våra gemensamma skyddsnät. Utöver de direkta konsekvenserna, att offentliga resurser felaktigt tillfaller personer eller verksamheter de inte är avsedda för, riskerar välfärdsbrott att urholka förtroendet för samhällets institutioner. På sikt är det systemhotande mot vår demokrati. Därför behöver välfärdsbrott motverkas med kraft och kunskap.

Landskrona stads medarbetare ska vara rustade för att känna igen, stå emot och hantera välfärdsbrott. Kommunen ska arbeta förebyggande och ha en god beredskap och tydliga rutiner för att upptäcka och hantera brott mot välfärdssystemen, för att värna att samhällets gemensamma resurser riktas till dem som har rättmätiga behov.

Syfte

Denna riktlinje verkar under området *“motverka otillåten påverkan, korruption och välfärdsbrott”*, vilket är ett av sju fokusområden i stadens *Policy för trygghets- och säkerhetsarbetet i Landskrona stad* (KS 2024/93). Syftet med riktlinjen är att tydliggöra hur välfärdsbrottslighet kan ta sig i uttryck, vilka verksamheter som är särskilt riskutsatta samt klargöra verksamheternas ansvar att förebygga, hantera och följa upp välfärdsbrott.

Definitioner och begrepp

Välfärdsbrott är inte ett brott enligt brottsbalken utan ett samlingsbegrepp för olika typer av brott såsom bedrägerier, bidragsbrott och skattebrott.

Landskrona stad använder sig av Sveriges Kommuner och Regioners definition av välfärdsbrott: *med välfärdsbrott avses när en extern aktör - företag, förening eller privatperson - otillbörligen utnyttjar offentliga välfärdssystem för egen vinning*. För kommunens del handlar det exempelvis om offentliga medel som betalas ut på felaktiga grunder såsom försörjningsstöd, föreningsbidrag och sjukpenning. Även arbetslivskriminalitet, avtalsbrott och falska fakturor är exempel på välfärdsbrott.

Organisationer som brottsverktyg är ett fenomen som de senaste åren getts större uppmärksamhet av såväl forskare som myndigheter. Kriminella nätverk finansierar sin brottsliga verksamhet, tvättar pengar, sprider risker och säkrar inflödet av brottsvinster genom att använda företag som brottsverktyg. Brottsbekämpande myndigheter påvisar att kriminella aktörer i stor utsträckning köper företag av bolagsförmedlare i stället för att starta egna företag. Genom bibehållna registreringar som godkänts för F-skatt,

arbetsgivar- och momsregistrering, bankkonto och kreditvärdighet framstår företagen som legala. Även föreningar används som brottsverktyg. Här finns särskilda utmaningar då dessa sällan är bokföringsskyldiga. Kommuner och regioner köper årligen tjänster för miljardbelopp från privata aktörer inom bland annat utbildning, barnomsorg och hemtjänst. Avtal med externa utförare innebär ökad risk att utnyttjas av kriminella aktörer som både otillbörligen nyttjar välfärdens medel och bidrar till osund konkurrens.

Arbetslivskriminalitet är när företag eller organisationer medvetet bryter mot regler i arbetslivet. Det kan vara att brott mot regler om arbetsmiljö, att företag eller organisationer tar del av bidrag som de inte har rätt till, inte betalar skatter och avgifter eller låter människor arbeta som inte har arbetstillstånd i Sverige.

Infiltratörer eller möjliggörare är personer som genom sin anställning eller sitt uppdrag i det legala samhället hjälper kriminella aktörer. Den information som en möjliggörare bidrar med behöver inte vara hemlig. Det är den sammantagna informationen och kunskapen från insidan som är användbar för nätverken. Möjliggörare används av kriminella nätverk för att underlätta, effektivisera och diversifiera den kriminella affärsverksamheten, delvis som ett svar på ökat och stärkt arbete mot organiserad brottslighet.

Organiserad brottslighet innebär att brottsligheten sker på ett systematiskt, organiserat och varaktigt sätt. Enligt Ekobrottsmyndigheten är "organiserad brottslighet ett samlingsnamn för brottslighet där minst två personer varaktigt över tid begår allvarliga brott i samarbete, i syfte att uppnå ekonomisk vinst eller skaffa sig makt". Det kan röra sig om allt från narkotikabrott och människohandel till penningtvätt och skattebrott. Brottsligheten kännetecknas ofta av att den innehåller inslag av otillåten påverkan mot politiker, medier, offentlig förvaltning eller rättsliga myndigheter, användning av kommersiella och affärsmässiga strukturer samt har internationella kopplingar.

Otillåten påverkan avser bland annat trakasserier, påtryckningar, hot, våld och mutor som syftar till att påverka anställda och förtroendevalda i myndighets- och tjänsteutövning. Denna riktlinje omfattar inte otillåten påverkan som i stället behandlas i en egen riktlinje (KS 2025/233).

I slutet av riktlinjerna finns en "begreppskarta" som beskriver hur välfärdsbrott kan ta sig i uttryck på olika sätt.

Riskutsatta verksamheter

Sverige Kommuner och Regioner konstaterar att där det finns pengar och utbetalningar, där finns risk för välfärdsbrott. I Landskrona bedöms risken att vara särskild stor att utsättas för välfärdsbrott för verksamheter som:

- hanterar olika former av bidrag/ersättning till enskilda eller föreningar såsom försörjningsstöd, föreningsbidrag och personlig assistans (risk för att oriktiga handlingar, uppgifter eller intyg ligger till grund för utbetalningar)
- köper externa tjänster inom vård, skola och omsorg (risk för felaktiga intyg eller uppgifter som ligger till grund för ersättning/avtal)
- köper externa tjänster från företag i riskbranscher såsom entreprenad, städ och transport (risk för felaktig leverans i kvalitet/volym samt risk för arbetslivskriminalitet exempelvis arbetsmiljöbrott eller skattebrott)
- generellt saknar eller brister i kontroll och uppföljning vid inköp av varor, tjänster och entreprenader.

Ansvar och tillämpning av riktlinjen

Verksamheternas ansvar

Riskerna att utsättas för välfärdsbrott ser olika ut för stadens olika verksamheter. Varje förvaltning ska därför:

- regelbundet kartlägga och riskbedöma vilka verksamheter och sammanhang som riskerar att utsättas för välfärdsbrott
- upprätta och uppdatera rutiner och åtgärder för hur berörda verksamheter ska arbeta för att upptäcka, förebygga och hantera välfärdsbrott
- säkerställa att personalen känner till verksamhetens rutiner och har kompetens att följa dem
- säkerställa att verksamheterna har ändamålsenliga kontroll- och uppföljningsmetoder
- samverka med andra verksamheter och myndigheter till exempel genom att utbyta uppgifter som behövs för att säkerställa korrekta beslutsunderlag i syfte att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen i enlighet med lagen om uppgiftsskyldighet för att

motverka felaktiga utbetalningar (2024:307). Med uppgiftslämnandet följer en bedömning kring sekretessen

- anmäla välfärdsbrott till brottsbekämpande myndigheter¹ samt rapportera i Landskrona stads e-tjänst för incidentrapportering.

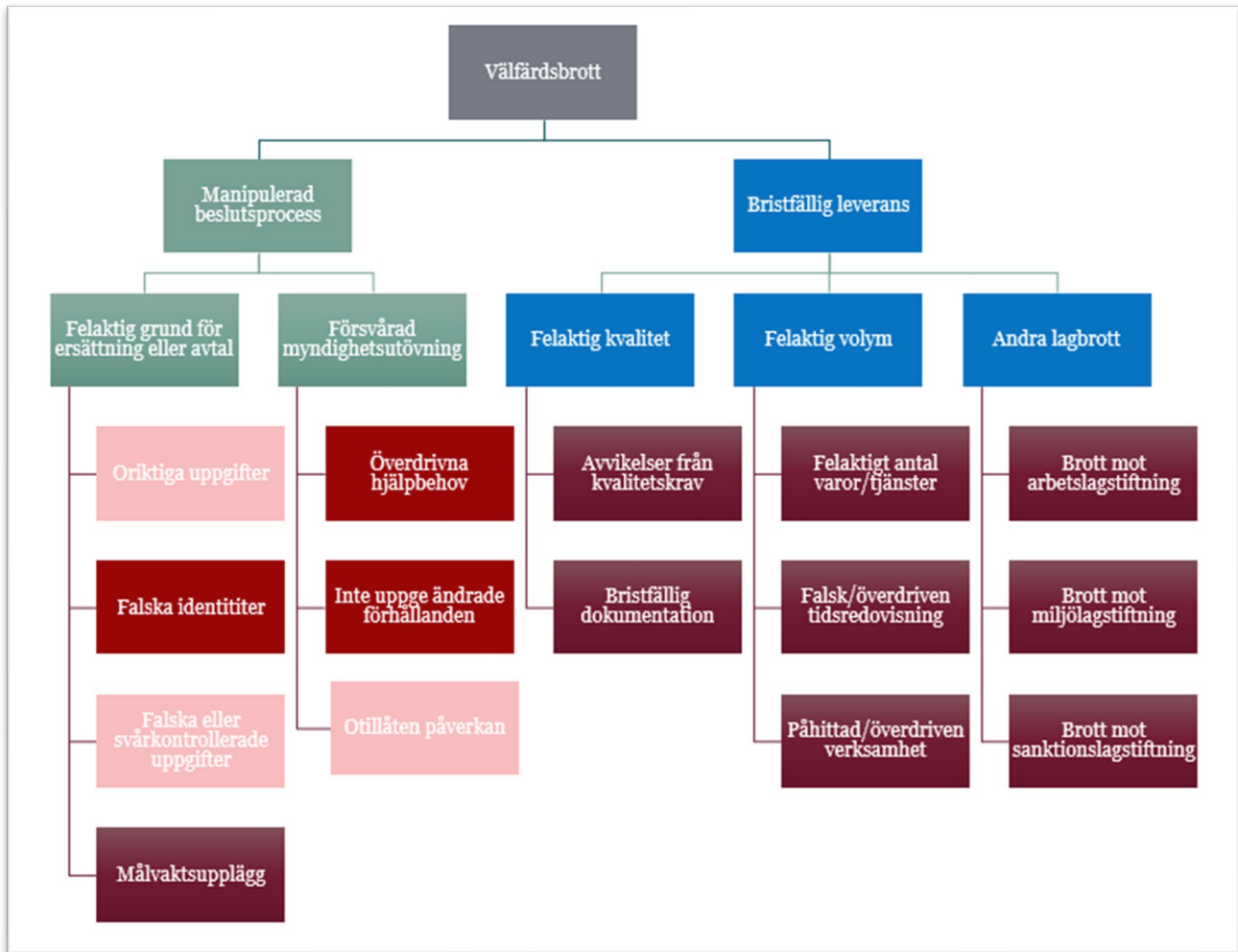
Avdelningen för samhällsskydd och trygghet, juridiska avdelningen samt ekonomiavdelningen ansvarar för att ge stöd till verksamheterna i ovanstående punkter vid behov.

Nämndernas ansvar

Enligt Kommunallagen 6 kap. 6§ ansvarar nämnderna för att deras verksamheter bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

¹ Lag (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Med brottsbekämpande myndigheter avses i denna lag Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

Bilaga 1 Begreppskarta välfärdsbrott

Individer ■

Företag/ Föreningar ■

Individer och Företag/Föreningar ■

Begreppskarta inspirerad av SKR:s vägledning i samarbete med KPMG, Motverka välfärdsbrott - En praktisk vägledning för kommuner och regioner. (2024)